

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr.

Wilno, dnia 21 kwietnia 1932 r.

649.

T r e ś ć n u m e r u :

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział.Str.

K r o n i k a .

1. Dalsze pogróżki prasy niemieckiej pod adresem Litwy.-	I.	1.
2. Radjo kowieńskie o Wilnie.-	"	"
3. Bałtycka konferencja prasowa.-	"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

4. Dalsze szczegóły sprawy bojowników o wolność.-	III.	"

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

5. Rzecznik sądu litewskiego w Hadze.-	VII.	2.
6. Prezes Dyrektorjatu Simaitis o sytuacji w Kłajpedzie.-	"	"
7. Haga a Sejmik kłajpedzki w ujęciu "Lietuvos Aidas".-	"	"
8. Premier Tubelis w sprawie Kłajpedy.-	"	"
9. Nadawanie masowego obywatelstwa w Kłajpedzie.-	"	3.
10. Akcja hitlerowców w Kłajpedzie.-	"	"

-----:§:-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Dalsze pogrożki prasy niemieckiej pod adresem Litwy. "Lietuvos Aidas" /Nr.87/: W ostatnich czasach prasa niemiecka wykazywała w stosunku do Litwy pewne uspokojenie. W ostatnich dniach jednak ukazał się w "Deutsche Tagesztg." napastliwy artykuł, zawierający pogrożki wspominający o krążowniku i t.d. Gazeta wyraża niezadowolenie z powodu niedość energicznej akcji niemieckiej na wschodzie. Zdaniem pisma za Kłajpedą ujmować się winny Niemcy nie przy pomocy not do L.N., a przy pomocy siły państwowej.

Radjo kowieńskie o Wilnie. /"Uciemężone Wilno", dn.19.IV.32 r.Prel.p.Uzdawinys/: Przed 12-tu laty na rozkaz Piłsudskiego gen.Zeligowski wydarł Litwie Wilno, oraz przyobiecał ludności wileńskiej wiele dobrego. Wilnianie oczekiwali wypełnienia obietnic, jednak doczekali się hędzy. Dzisiaj, nawet Zeligowski, siedząc spokojnie w swem Andrzejewie zrozumiał, że dzieje się bardzo źle i postanowił jeszcze raz otumanic ludność wileńską. Oto w prasie polskiej ukazał się artykuł Zeligowskiego, w którym zarzuca on wilnianom nieróbstwo i uprawianie gospodarki rabunkowej oraz nawołuje do oparcia dobrobytu kraju na hodowli lnu. Uzupełnieniem tego "lnianego" wystąpienia jest wierszyk Iłłakowiczówny o lnie. Nie można ręczyć, czy Piłsudski nie mianuje Zeligowskiego ministrem Rolnictwa...Upadku ekonomicznego Wileńszczyzny nie potrafią powstrzymać ani kalkulacje ekonomistów, ani fortele generałów, lecz tylko ponowne jej połączenie z Litwą.

/Dn.19.IV.32 r.Komunikat Zw.Wyzw.Wilna w jęz.polskim.

prel.p.Rondomański/: Po przywróceniu normalnego stanu rzeczy, a więc po połączeniu Wilna z Litwą nieznośna dziś sytuacja ulegnie zasadniczej zmianie. Na ucisk i intrygi nie pozostanie wprost miejsca. Cały czas wypełni praca, której wystarczy dla wszystkich. Podobnie jak bracia po długim niewidzeniu lub przewlekłej kłótni mają sobie wiele do powiedzenia, tak Polacy i Litwini będą mieli mnóstwo rzeczy do przedyskutowania i omówienia. Pod bokiem potężnej, bo uzdrowionej przez amputację Wilna Polski, Litwa będzie się rozwijać i wzmacniać. Litwa przyjdzie do Wilna nie w celu eksploataowania go, lecz w celu podzielenia się swym dorobkiem i współpracy. Wileńszczyzna rozkwitnie, sięgnie aż po Bałtyk i powróci do świetnych tradycji jagiellońskich. Wreszcie wzrośnie siła atrakcyjna Wilna, skutkiem czego poczną ku niemu ciążyć sąsiednie ziemie białoruskie i łotewskie. Oto co Litwa da Wilnu. Czyż perspektywa taka nie nęci was wilnianie? Dziś po dziesięciu latach macoszych rządów Polski w Wilnie, tylko ślepcy mogą nie dojrzeć różnicy, jaka zachodzi pomiędzy rozwojem Kowna, a upadkiem Wilna. Dalej prelegent odczytuje listy z Wilna, w których autorzy ich uskarżają się na napływ galileuszy. Wreszcie następuje polemika z prelegentami radja wileńskiego.

Bałtycka konferencja prasowa. Jak podaje Elta, 18 kwietnia odbyło się w Rydze posiedzenie komitetu prasowego. Z wygłoszonego na posiedzeniu referatu dr.Bilmanisa /kierownik Biura Prasowego Łot.M.S.Z./ okazało się, że zawarła już porozumienie prasowe z Estonją i Litwą. Na propozycję dr.Bilmanisa uchwalono zwołać latem r.b. konferencję prasową Łotwy, Litwy i Estonji. W toku dyskusji wysunięto również sprawę zaproszenia Polski. Dominował jednak pogląd, że wpierw należałoby zawrzeć z Polską konwencję prasową.

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ZYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

Dalsze szczegóły sprawy bojowników o wolność. Prasa kowieńska zamieszcza uzupełniający komunikat policji w sprawie wykrytej ostatnio organizacji "Bojowników Wolności". Wyniku śledztwa wyjaśniło się, iż t.zw.związek "Bojowników Wolności" miał własną drukarnię, gdzie drukowano tajne odezwy związku. Drukarnia ta znajdowała się we wsi Bitury gm.Podubiś pow.szawelskiego

THE
UNITED STATES
DEPARTMENT OF THE INTERIOR
BUREAU OF LAND MANAGEMENT
WASHINGTON, D. C. 20250

MEMORANDUM FOR THE RECORD

SUBJECT: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

4. [Illegible]

5. [Illegible]

6. [Illegible]

7. [Illegible]

8. [Illegible]

9. [Illegible]

10. [Illegible]

11. [Illegible]

12. [Illegible]

13. [Illegible]

14. [Illegible]

15. [Illegible]

16. [Illegible]

17. [Illegible]

18. [Illegible]

19. [Illegible]

20. [Illegible]

21. [Illegible]

22. [Illegible]

23. [Illegible]

24. [Illegible]

25. [Illegible]

26. [Illegible]

27. [Illegible]

28. [Illegible]

29. [Illegible]

30. [Illegible]

31. [Illegible]

32. [Illegible]

33. [Illegible]

34. [Illegible]

35. [Illegible]

36. [Illegible]

37. [Illegible]

38. [Illegible]

39. [Illegible]

40. [Illegible]

41. [Illegible]

42. [Illegible]

43. [Illegible]

44. [Illegible]

45. [Illegible]

46. [Illegible]

47. [Illegible]

48. [Illegible]

49. [Illegible]

50. [Illegible]

51. [Illegible]

52. [Illegible]

53. [Illegible]

54. [Illegible]

55. [Illegible]

56. [Illegible]

57. [Illegible]

58. [Illegible]

59. [Illegible]

60. [Illegible]

61. [Illegible]

62. [Illegible]

63. [Illegible]

64. [Illegible]

65. [Illegible]

66. [Illegible]

67. [Illegible]

68. [Illegible]

69. [Illegible]

70. [Illegible]

71. [Illegible]

72. [Illegible]

73. [Illegible]

74. [Illegible]

75. [Illegible]

76. [Illegible]

77. [Illegible]

78. [Illegible]

79. [Illegible]

80. [Illegible]

81. [Illegible]

82. [Illegible]

83. [Illegible]

84. [Illegible]

85. [Illegible]

86. [Illegible]

87. [Illegible]

88. [Illegible]

89. [Illegible]

90. [Illegible]

91. [Illegible]

92. [Illegible]

93. [Illegible]

94. [Illegible]

95. [Illegible]

96. [Illegible]

97. [Illegible]

98. [Illegible]

99. [Illegible]

100. [Illegible]

u niejakiego A.Banisa, gdzie została przywieziona kołmi na rozkaz proboszcza kurtowiańskiego Daukantasa z plebanji w Szydłowie, dokąd przywieziono ją z Kowna. Zecera sprowadził proboszcz szawelski ks. kan.Sarapas. W drukarni wydrukowano 500 egz.odezw, które wziął ks. Daukantas, poczem zabrał on drukarnię od Banisa i ukrył.

Policja łotewska w wyniku rewizji w pewnej drukarni w Rydze również ujawniła około 200 egz.Nr.1 i 2 "Bojownika o wolność" oraz korespondencję, dotyczącą osób zamieszkałych w Litwie. Wreszcie ustalono, że związek "Bojowników Wolności" pracę techniczną skoncentrował przeważnie w Szawlach, gdzie dokonano szeregu rewizyj. U ks.Daukantasa znaleziono odezwy K.A.K., list Gabrvsa i t.p.

Śledztwo w tej sprawie wkrótce zostanie zakończone i przekazane prokuratorowi kowieńskiego Sądu Okręgowego.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

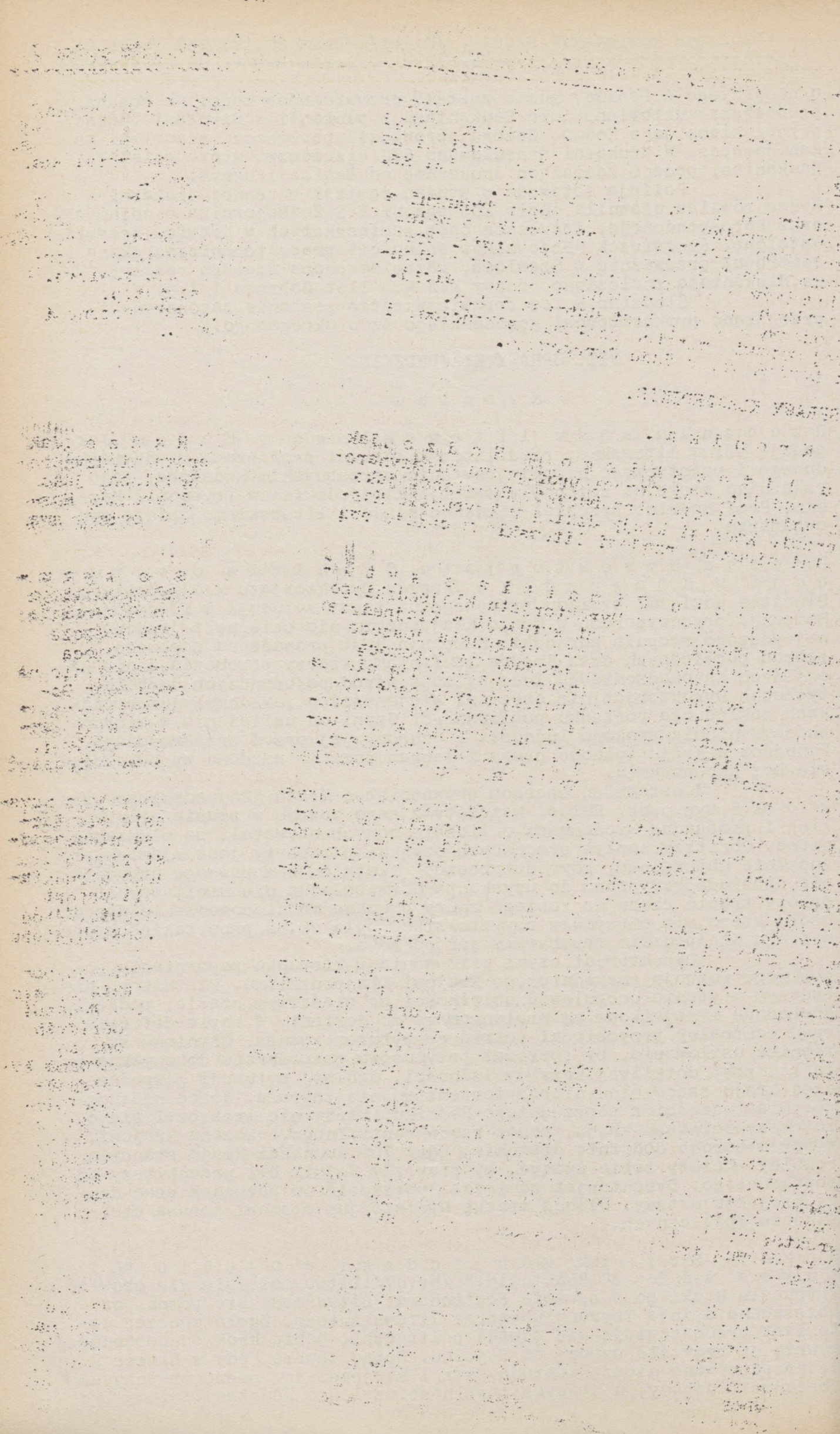
R z e c z n i k s ą d u l i t e w s k i e g o w H a d z e .Jak podają pisma litewskie, rząd litewskizaprośił prof.prawa międzynarodowego i państwowego na uniwersytecie strasburskim Redsloba, jako rzeczownika swego na rozprawie kwestji kłajpedzkiej w Trybunale Haskin. Prof.Redslob przesłał niedawno rządowi litewskiemu opinię swą o zatargu.

P r e z e s D y r e k t o r j a t u S i m a i t i s o s y t u a c j i w K ł a j p e d z i e .Prezes Dyrektorjatu kłajpedzkiego Sinaitis udzielił wywiadu prasowego na temat sytuacji w Kłajpedzie: Kampanja przedwyborcza w Kraju Kłajpedzkim nie osiągnęła jeszcze najwyższego stopnia gorączki. Kampanja jest prowadzona zapomocą zebrań publicznych oraz "mężów zaufania", którzy przemawiają nie na ogólnych zgromadzeniach, lecz agituja wśród pojedynczych osób.Dotychczas Dyrektorjat nie otrzymał wiadomości o jakichkolwiek wypadkach zakłócenia porządku publicznego. Czyni on usiłowania w kierunku zapewnienia spokoju ludności i ochrony jej przed przykrościami. Panująca w kraju wolność prasy i zebrań pozwala każdemu wypowiedzieć się bez skrepowania.

W ostatnich czasach obywatelstwo Kraju Kłajpedzkiego uzyskało ok.5 tys.osób. Hałas, wszczęty z tego powodu w prasie niemieckiej i przesadne wiadomości o liczbie nowych obywateli są nieuzasadnione. Obfity napływ pragnących uzyskać paszporty jest zjawiskiem zupełnie naturalnem, gdyż dotychczas skutkiem bezprawnego utrudniania, posiadający prawo do uzyskania obywatelstwa nie mieli wprost ochoty tracić czasu na zabiegi zgóry skazane na niepowodzenie.Wśród osób, które nie otrzymały obywatelstwa, było ok.80 proc.takich,które w Kraju Kłajpedzkim przebywały już od roku.

Dyrektorjat czyni usiłowania w kierunku zapewnienia pomyslnego rozwoju gospodarczego krajowi Kłajpedzkiemu. Płatnikom, nie będącym w stanie uregulować należności we właściwym czasie, podatki dochodowe i majątkowe są prolongowane do jesieni. W razie deficytu rząd centralny przyobiecał pokryć go tytułem awansu. Czynione są również usiłowania, by sprzedaż przymusowa gospodarstw dokonywana była bez zbyt dotkliwej krzywdy ludności. Ogólnej sytuacji gospodarczej kraju szczególne niebezpieczeństwo nie zagraża. Wobec niezadowolenia ludności z poprzedniego Sejmiku, który nie troszczył się o interesy rolnicze kraju, pomoc rządu centralnego, okazana krajowi, wywarła bardzo dodatnie wrażenie, gdyż 75% ludności kraju stanowią rolnicy. Należy sobie życzyć, by przyszły Sejmik był pracowitszy od poprzedniego. Dyrektorjat zamierza sporządzić mu porządek prac drogą projektu ustawy. Główną troskę Dyrektorjum stanowi sprawa ubezpieczeń społecznych.-

H a g a a S e j m i k k ł a j p e d z k i w u j ę c i u "L i e t u v o s A i d a s". "Liet.Aid." /Nr.87/:Litwa może się nie obawiać Trybunału Haskiego w sprawie Boettchera. Litwa może być pewna, że bezstronna opinja Trybunału poprze litewską tezę. Zgoła inaczej natomiast przedstawiają się skutki polityczne, jakie krok sygnatarjuszy wywrze na przyszłe wybory do Sejmiku. Dotąd zawsze, gdy w Radzie L. N. rozpatrywano nieuzasadnione skargi kłajpedzian, pewne żywioły na obszarze Kłajpedy, w których lojalność względem Państwa Litewskiego

można wątpić, miały doskonałą okazję do podniesienia głowy i zamię-
cania nastrojów spokojnych mieszkańców. Podobnież i w danym wypad-
ku, gdyby nawet Trybunał Haski wypowiedział się w stu procentach
na rzecz Litwy, niepodobna uniknąć tych politycznych skutków, ja-
kie dziś na obszarze Kłajpedy powoduje sam fakt przekazania sprawy
Trybunałowi Haskiemu. Należy się mianowicie liczyć z demagogicznym
wyzyskaniem tego faktu przez germanizatorów, podczas kampanji wybor-
czej. Ostatnio np. jeden z germanizatorów p. Kraus na wiecu w Smole-
ninkach oświadczył, że Dyrektorjat Simaitisa jest nielegalny i po-
wołał się właśnie na zwrócenie się sygnatarjuszów do Hagu. Tego ro-
dzaju taktyka może wprowadzić w błąd niejednego słuchacza. Obecnie
w Kłajpedzie przywrócone zostały na czas wyborów wszystkie swobody,
wyzyskiwane gorliwie przez germanizatorów dla prowadzenia szkodli-
wej dla Litwy propagandy.

P r e m j e r T u b e l i s w s p r a w i e K ł a j p e d y .
Premjer Tubelis odbył w tych dniach podróż inspekcyjną do Kłajpedy
i udzielił tamtejszej prasie następującego wywiadu w sprawach kłaj-
pedzkich: Dyrektorjat kraju zabiega w rządzie centralnym o ulżenie
rolnikom w obliczu zbliżających się prac rolnych ich ciężkiej sytu-
acji. Dyrektorjat wysunął kwestję zaciągnięcia od rządu centralne-
go pożyczki. Pożyczka dla kraju może być zrealizowana po zgromadze-
niu się nowego Sejniku, gdyż będzie ona zależna od jego charakteru
i stosunków z rządem centralnym. Najważniejszą sprawą jest udziele-
nie rolnikom kredytów. Rząd popiera Bank Ziemiński, by mógł on rozsze-
rzyć swą działalność. Krajowi udzielono już znaczniejszych sum. Sze-
rzone są pogłoski, że udzielone pożyczki mogą być niespodzianie cof-
nięte. Jest to wymysł, ponieważ rząd na celu udzielenie wydatnej
pomocy rolnikom, by ich wytwórczość wzrastała. Dlatego właśnie udzie-
lane są pożyczki długoterminowe. Nie jest tajemnicą, że w ciągu 1931
roku rząd wypłacił rolnikom Kraju Kłajpedzkiego tytułem premji za
bokonys przeszło 4 milj. lt. W ostatnich czasach w Kraju Kłajpedzkim
zaznacza się wielkie zainteresowanie zakładaniem mleczarni. Rząd wi-
ta tę inicjatywę. W innych częściach Litwy w dziedzinie wytwórczości
ci masła już wiele zdziałano. Rząd zapomogami i kredytami będzie po-
pierał miejscowe gospodarstwo mleczne. Poza tem rząd jest zdecydowa-
ny popierać hodowlę bydła w kraju oraz zakup kłajpedzkiego rasowego
bydła rogatego. Jakkolwiek organy autonomiczne i instytucje rolnicze
kraju już dawno troszczą się o te sprawy, to jednak dobrobyt Kraju
Kłajpedzkiego jest ściśle związany z całą Litwą. W Kraju Kłajpedz-
kim istnieje szereg gałęzi litewskiego przemysłu. Rząd przystąpił
do znacznych prac nad rozbudową portu; pozatem w jesieni ma być wy-
kończona budowa linii kolejowej Telsze-Kretynga, która ułatwi komu-
nikację z portem innych części Litwy.

Pomimo zewnętrznych wpływów i nadzwyczajnych awantur,
wszczynanych gdzieś zagranicą z powodu niektórych wypadków,
wynikłych w dziedzinie administracji kraju, mieszkańcy tego kraju,
należący do obu narodowości wykazali przez swe spokojne zachowanie
się wiele rozsądku i umiarkowania. Sama kampanja wyborcza odbywa
się bez większych wybrwków i ufać należy, że po ukonstytuowaniu się
nowego Sejniku praca pomiędzy urzędami autonomicznymi i centralne-
mi jeszcze bardziej zostanie skoordynowana, co znacznie ułatwi za-
dania Republiki Litewskiej.

N a d a w a n i e m a s o w e g o o b y w a t e l s t w a w
K ł a j p e d z i e . "Memel Dampfboot" zamieszcza dane o nadawa-
niu masowego obywatelstwa w Kłajpedzie: W okresie od 15 marca do
15 kwietnia 9 tys. osób przybyłych z Litwy, otrzymało obywatelstwo
kłajpedzkie, korzystając z ułatwień, jakie w tym celu zostały wpro-
wadzone. Ułatwienia te polegały na tem, że zniesiono warunek za-
mieszkiwania w Kraju Kłajpedzkim przynajmniej w ciągu roku i pła-
cenia w tym czasie podatków w miejscu swego zamieszkania.

A k c j a h i t l e r o w c ó w w K ł a j p e d z i e . Jak poda-
je Elta, "Memel. Allg. Ztg." donosi, że zna treść dokumentu centrali
hitlerowców w Kłajpedzie. W dokumencie tym, wystosowanym do pewne-
go hitlerowca wskazuje się, że jego propozycje propagandy hitlerow-
skiej w Kraju Kłajpedzkim są nie do przyjęcia. W ten sposób wszy-
scy członkowie partji znaleźliby się w litewskim sądzie wojennym.
Poleca się stosować w Kraju Kłajpedzkim inne metody propagandy.

B7